

№ 19-05/1 від 19 травня 2020 р.
на № _____ від _____ 2020 р.

Голові Комітету Верховної Ради
України з питань економічного
розвитку

Наталусі Д. А.

Щодо стимулюючого тарифоутворення

Шановний Дмитро Андрійович!

Цим листом Громадська спілка «Розумні електромережі України» висловлює Вам свою глибоку повагу.

Громадська спілка є новоствореним об'єднанням юридичних осіб, які здійснюють діяльність у сфері розподілу електричної енергії, що об'єдналися на основі єдності інтересів для реалізації мети та завдань членів Громадської спілки. На сьогоднішній день громадська спілка об'єднує 14 операторів систем розподілу - ліцензіатів НКРЕКП - підприємств як приватного, так і державного сектору економіки, що надають понад 60% послуг з розподілу електричної енергії від їх загального обсягу.

Основним завданнями Громадської спілки є об'єднання зусиль членів Спілки, спрямованих на реалізацію Енергетичної стратегії України, а також представництво, захист та просування спільних прав та законних інтересів своїх членів, зокрема, щодо розробки концепції та впровадження концепції інтелектуальних мереж на засадах клієнтоцентричності, підвищення ефективності та належного функціонування конкурентоспроможного ринку електроенергії України. Крім цього, завданням Громадської спілки є аналіз практики застосування законодавства, розробка рекомендацій та забезпечення умов для адаптації українського ринку електроенергії до об'єднаного електроенергетичного ринку Європейського Співтовариства.

Громадська спілка активно взаємодіє з органами, що здійснюють регулювання та державне управління в енергетиці, іншими органами державної влади та місцевого самоврядування у питаннях нормативно-правового врегулювання загальних засад розвитку та функціонування ринку електроенергії України.

Зокрема, Громадською спілкою організоване та проведене широке обговорення питання введення стимулюючого регулювання для операторів систем розподілу (далі – ОСР) в редакції запропонованій НКРЕКП, яку Регулятор мав намір схвалити 08.04.2020.

В подальшому, у тому числі на підставі листів Громадської спілки, розгляд даного питання неодноразово переносився. Але 29 квітня 2020 року відбулося засідання НКРЕКП на якому було ухвалено рішення схвалити та оприлюднити на офіційному вебсайті НКРЕКП з метою одержання зауважень і пропозицій проект рішення, що має ознаки регуляторного акта, – постанови НКРЕКП «Про внесення Змін до деяких постанов НКРЕ та НКРЕКП».

Методологія стимулюючого тарифоутворення була напрацьована ще в 2013 році, однак до цього часу модель RAB-регулювання залишається не впровадженою для операторів систем розподілу на території України. На нашу думку, це пов'язано з відсутністю об'єктивної та виваженої моделі параметрів регулювання, ціллю якої було б забезпечення балансу інтересів суб'єктів господарювання, що надають послуги з розподілу електричної енергії, інвесторів, що зацікавлені у поверненні капіталу, та споживачів, які хочуть отримувати якісну послугу з розподілу електричної енергії за прийнятними цінами.

RAB-тарифи за умови правильного впровадження стимулюють операторів систем розподілу до скорочення витрат і модернізації мереж. Досвід розвинених країн свідчить про високу ефективність стимулюючого регулювання. Наприклад, Великобританії вдалося майже удвічі скоротити SAIDI за 15 років. У Румунії зношеність активів зменшилася із 75% до 48% протягом 2004-2011 років.

Крім того, у розвинених країнах RAB-тарифи надаються з метою покращення якості послуг: зменшення кількості відключень споживачів, покращення якості електроенергії. Однак стимулююче тарифоутворення — складний інструмент. Для досягнення таких результатів його потрібно належним чином впровадити.

Хочемо наголосити, що Громадська спілка та її члени зацікавлені у впровадженні стимулюючого регулювання для ОСР. Також ми впевнені в безальтернативності обраної моделі для розвитку систем розподілу, але, у зв'язку зі встановленням карантину для запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19), забезпечити підготовку якісних пропозицій та розрахунків, а також здійснити узгодження позиції між усіма членами Громадської спілки було неможливим.

Варто зазначити, що взяти участь у відкритих обговореннях проекту, в порядку передбаченому постановою НКРЕКП від 30.06.17 № 866, було неможливо у зв'язку обмеженням в переїзді представників членів Громадської спілки та представників місцевих органів виконавчої влади, та органів місцевого самоврядування до місця проведення відкритих обговорень, про що Громадська спілка та її представники неодноразово повідомляли НКРЕКП. Крім того, саме засідання тривало трохи більше 4 хвилини та НКРЕКП не забезпечило технічної можливості дистанційної участі у засіданні заінтересованих осіб.

Необхідно зауважити, що в розгляді даного питання має інтерес, крім ОСРів приватної форми власності, мав би проявити ще і Фонд державного майна України, що управляє належними державі пакетами акцій в ряді ОСРів (в 6-ти з яких держава прямо та опосередковано володіє мажоритарним пакетом та в 2-х з яких - міноритарним).

Так, п'ять належних державі пакетів акцій в ОСР входять до переліку об'єктів великої приватизації державної власності, що затверджений розпорядженням КМУ № 36-р від 16.01.2019 «Про затвердження переліку об'єктів великої приватизації державної власності». Попередні розрахунки вказують на те, що вартість належних державі пакетів акцій в ОСРах зростає від 50-150 %. А, отже ФДМУ є вкрай зацікавленим суб'єктом при розгляді даного проекту рішення. Але його залучення також не було забезпечено НКРЕКП.

За результатами опрацювання проекту регуляторного акту – постанови НКРЕКП, що розміщений для відкритих обговорень 29.04.2020 на сайті НКРЕКП, Громадська спілка та її члени, вбачають наступні негативні наслідки від такої методології, а саме:

1. Незначний ріст інвестицій в електроенергетичну інфраструктуру в порівнянні з «cost+» (до 30%), що не дозволить виконати показники якості та знизити технологічні втрати електроенергії.

2. Норма прибутку для старої бази активів - 1%, для нової бази активів - 15% на базу активів неприйнятна для інвесторів, як нових так і вже існуючих і ставить під загрозу приватизацію належних державі пакетів акцій операторів систем розподілу. Дані параметри не покращують умови інвестування в Україні, та ніяк не співвідносяться до ставок ОВДП, кредитів, депозитів.

3. Прибуток та амортизація нараховуються тільки через два роки після введення активів в роботу.

4. Запропонована методологія протирічить міжнародній практиці.

Громадська спілка довела до відома НКРЕКП консолідовані пропозиції членів спілки та ряду ОСРів, з якими Громадська спілка співпрацює з даного питання. Пропозиції полягають у наступному:

1. **Питання нової та старої бази активів.** Пропозиція не розділяти регуляторні бази активів на нову та стару, а розраховувати одну базу активів, як це відбувалося в абсолютній більшості країн.

2. **Ставки (норми прибутку).** Показник WACC має бути визначений як ставка на регуляторну базу активів. Перерахунок WACC має здійснюватися або раз на рік, або кожен раз перед початком регуляторного періоду. Практично в усіх країнах одна норма прибутку застосовується к єдиній базі активів.

3. **Питання визначення терміну «Регуляторна база активів».** Всі інвестиції в основні засоби ОСРа (крім плати за приєднання) – мають обраховуватися як кошти, за рахунок яких була створена регуляторна база активів.

4. **SAIDI та технологічні втрати.** Строки зменшення показників SAIDI та технологічних втрат у визначені Комісією строки є неможливим (за 5 років). За 8-10 років оператори систем розподілу зможуть показати істотний прогрес, а його конкретні показники будуть залежати від обсягу інвестицій, а інвестиції від параметрів регулювання (норми прибутку)

5. **Погодження інвестиційних програм.** НКРЕКП має погоджувати лише перспективний план розвитку мереж, а не інвестиційну програму на конкретний рік з постатейним контролем і пріоритетами по розділам інвестиційної програми, які директивно встановлює НКРЕКП.

При цьому в автоматизацію, нові технології, розумні лічильники коштів залишається обмаль. А це на пряму впливає на **SAIDI та технологічні втрати**. ОСРи не можуть виконати вимоги НКРЕКП стосовно зменшення показників SAIDI та технологічних втрат якщо НКРЕКП не дасть можливість ОСРу самостійно визначатися з об'єктами для інвестування.

6. **Повернення норми прибутку.** Пропозиція Громадської спілки нараховувати норму прибутку в поточному році інвестування. На наступний рік корегування тарифів (у випадку невиконання ОСРами задекларованих інвестицій).

7. **Порядок контролю Регулятором діяльності ліцензіата.** Необхідно розробити новий порядок з урахуванням запровадження RAB-тарифу.

8. Розглянути можливість комплексного вирішення питання довгострокового кредитування ОСРів через державні банки шляхом розроблення комплексної державної програми. Фактично таким чином держава буде стимулювати розвиток ОСРів, суміжних з ними галузей, а також державного банківського сектора.

Підсумовуючи вищенаведене, хочемо зацентувати увагу, що у випадку запровадження моделі, яку пропонує НКРЕКП жоден з ОСРів, що були залучені до процесу обговорення методології НКРЕКП (а це суб'єкти, що надають понад 65% послуг з розподілу від їх загальної кількості) не

Розумні електромережі України

ГРОМАДСЬКА СПІЛКА

виявить бажання переходити на таку методологію, що протирічить міжнародній практиці та економічному сенсу.

У зв'язку з цим, Громадська спілка, маючи на меті сприяння створенню умов для залучення інвестицій в енергетичну галузь, розвитку та еволюцію ринку електричної енергії, звертається до Вас та очолюваного Вами Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку з проханням підтримати пропозиції Громадської спілки та операторів систем розподілу, з якими співпрацює Громадська спілка, до запропонованої НКРЕКП методології переходу на стимулююче тарифоутворення. Адже запропоновані Громадською спілкою та її членами пропозиції, у разі їх врахування та запровадження стануть потужним поштовхом розвитку української економіки, оскільки в часи рецесії саме інфраструктурні проекти можуть стати поштовхом для економічного зростання.

Будемо вдячні за врахування нашої позиції.

**З повагою,
Виконавчий директор**

О. С. Візір

